

דני גיבור

מאת: מרים ילן-שטקליס,

מתוך "יש לי סוד", הוצ' דביר

מתוך: מחרוזת- פרקי ספרות מדריך למורה תשל"ה

הילד דני שבשיר, משתדל לנהוג לפי נורמות המתאימות, לדעתו, לילד "גיבור" - ולא לבכות בשעת צער עמוק. נורית חברתו גרמה לו צער ועלבון והוא נאבק בבכיו המתפרץ וזאת כדי לשמור על דמות של "גיבור".

התנהגותה של נורית כלפי דני יש בה בהחלט כדי לגרום לצער עמוק היכול לגרום לבכי; דני נתן לה הכל: גם שי, שיש בו הנאה חומרית (תפוח) וגם שי המסמל רגשות ידידות (פרח). נורית נהנתה מהמתנה החומרית, אך את השי המסמל ידידות לא העריכה, ולשחק הלכה עם ילד אחר.

דני משתדל לדכא את בכיו משום שלפי דעת החברה, המיוצגת בדבריה של האם, **מי שבוכה הוא "תינוק"**, **"פתי קטן"** ומי שאינו בוכה הוא **"גיבור"**. כך קורה שבשעת משבר, על דני לגייס את האנרגיה הנפשית שלו, כדי להחניק את בכיו ולהכחישו במקום לנסות להתגבר על האכזבה האמיתית.

שיחה הקשורה ברגשותיו הפגועים של דני - עשויה לתרום תרומה להגברת יכולתם של הילדים להבין את עצמם ואת זולתם. השיחה תבהיר מצד אחד את השאיפה להתפרק ממתחויות באמצעות בכי ומצד שני את הרצון להיות "גיבור" בהתאם לנורמות המקובלות. שיחה כזו אולי תסייע במשהו לקראת ההבנה שהבעת רגשות אינה בהכרח עדות לחולשה.

יש אולי סילוף מסוים בתפיסה הגבורה של דני ושל אמו, כאילו גיבור הוא זה שאינו בוכה, שאינו מביע רגשות כאשר הוא נפגע.

קיים חשש שילדים עלולים להבין את השיר בדרכים מסולפות (ומכאן הצורך בהדרכה מתאימה):

א. ייתכן שיהיו ילדים שילגלו על דני המעמיד פנים, כאילו אינו בוכה. אי-התערבותו של המורה במקרה זה עלולה לחזק את רגשי הבושה בלב קוראים הדומים לדני: בוכים ומנסים להסתיר זאת.

ב. מצד שני, יש להזהיר מפסילתן המוחלטת. של אותן נורמות חברתיות המחייבות להסתיר רגשות. ייתכן שכאן יהיה המקום להבחין בין התפרצויות העלולות להפריע בציבור (למשל צעקות במקום ציבורי) או לחבל ביחסים שבין אנשים (למשל התפרצויות כעס כשנאמרים דברים שאחר-כך מצטערים

עליהם) - לבין התפרקות מרגשות מכאיבים בד' האמות הפרטיות של האדם, או בנוכחות אדם קרוב לו (במקרה השיר שלנו - בנוכחות אמו של דני).

ג. הביקורת על חוסר רגישותה של נורית הנהנית מהתפוח ודוחה את הפרח, עלולה להגיע לממדים מוגזמים. בעת הביקורת על נורית אין לשכוח, כי בידה הזכות להחליט אם להיענות לידידותו של דני אם לאו.

הפעילויות המוצעות להוראת השיר

א. דיון שבמהלכו ישתדל המורה לסייע לתלמידים בהבנת מספר נקודות במעשיו ובדבריו של דני. למשל:

1. הסיבה לבכי, אף-על-פי שהיא ילדותית - היא אמיתית ומכאיבה - ונובעת מאהבה נכזבת. הפער בין יחסו של דני לנורית לבין יחסה כלפיו הוא הגורם המוסיף על מידת כאבו ואכזבתו של דני.

2. בכיו של דני נראה לו ולחברה שסביבו כהתנהגות מבישה, ומכאן הצורך - לנסות ולהסתירה.

3. ייתכן שיתעורר הצורך לנסות ולהבחין בין בכיינות מופרזת על כל פגיעה קלה, או כאמצעי להשיג כל מטרה - לבין הצורך לשפוך את לבו ולבכות מצער כבד ואמיתי.

4. אולי רצוי לכוון את הדיון גם להתנהגותה של נורית: יביעו נא הילדים את דעתם: האם זלזלה נורית בדני ולא התחשבה ברגשותיו, או אולי לא התכוונה לדחות את דני, אולי לא הבינה את כוונתו של דני בתיתו לה פרח. הילדים יוכלו להציע, כיצד היה ראוי שנורית תדחה את ידידותו של דני, אם אינה רצויה לה, בצורה - שתפגע בו כמה שאפשר פחות. בכל מקרה היה נגרם לו צער, אך אולי - לא עלבון.

ב. אם נוטים הילדים לכך, יכולים הם לספר - בכתב או בעל-פה, בלשון מדבר או בלשון נסתר, מקרים בהם התביישו בהתנהגותם ורצו להסתיר אותה. המורה ייזהר שלא לכפות על תלמידיו לספר מעשים שאינם רצויים להם. עם זה, ייתכן שיימצאו ילדים המחפשים הזדמנות "לגיטימית" לפרוק את רשמיהם וחוויותיהם.

ג. באשר לציורים המלווים את השיר - אפשר לכוון את הילדים לשיחה על הקשר שבין הציורים לבין תוכנו של השיר. ראוי להדגיש, כי הציור הוא פרשנותו האישית של הצייר לשיר שקרא. אם נוטים הילדים לכך, יכולים הם לנסות ולצייר ציורים נוספים שיתאימו לשיר.

ד. השיר יכול לשמש גירוי לדיון בתחושות המובעות בו, כמו:

1. **עלבון** - הקשור בהרגשה של פחיתות כתוצאה ממעשיו של אדם אחר.

2. **אכזבה** - הנובעת מן הפער שבין ציפיות ומימושן.

קשה "להגדיר" את הרגשות, אך אולי אפשר להמחיש אותן בדוגמות מהשיר, כגון:

אכזבה - דני ציפה לגילויי ידידות מצדה של נורית, אך נחל אכזבה כשנורית הלכה לשחק עם ילד אחר.

או **עלבון** - הצורה שבה זלזלה נורית בגילויי הידידות מצד דני היא שגרמה לתחושת עלבון.